لە پەراوێزی شەڕی موسڵدا، پێکدادانی پکک و پارتی لە شەنگال ... هیوا خۆشناو

شەڕێکی شیمانەکراوی نێوان پکک و پدک لە شەنگال کە نێچیروان بارزانی یەکەمین کەسە بانگی بۆ ئەدا، لە ڕاستیدا بەر لەوەی شەڕی دو بلۆکی ئەدەلۆژی و سیاسی کوردی بێ، بەشێکە لە شەڕی سوننی – شیعە لەسەر موسڵ.
پارتی و پکک لە ساڵانی ١٩٩٠ ەوە تا ئێستا شەڕیانە لەسەر سەرکردایەتی کردنی کوردستان. ئەو دو ڕێکخراوە کە هەردووکیان زمانی هەرچواربەشی کوردستان دەزانن، خەڵکی هەرچواربەشی کوردستانیان لەگەڵدایە، سنورە کۆمەڵایەتییەکانیان قوئە بنەوە بۆ سەرجەم شارو دەهاتەکانی بەشەکانی کوردستان و لەسەرجەم بەشەکاندا ڕێکخراو و گروپی جۆربەجۆریان هەیە، هێزە نێودەوڵەتی و هەرێمیەکان حیسابیان لەسەر دەکەن.

شەنگال دەکەوێتە سنوری موسڵ و ڕۆژئاوا. ئێزیدیەکانی شەنگال دوای ڕوخانی ڕژێمی سەددام ساڵی ٢٠٠٣ کەوتنە ژێر دەستەڵاتی پارتی دیموکراتی کوردستان. ئەگەرچی لە کاتی شەڕی دووەمی کەنداودا پکک لە ڕێگای ئێزیدیەکانی ماردین و دەرکی ڕۆژئاوا و کادرە ئێزیدیەکانی، دەستی وەردا ناو شەنگال و پێگەیەکی جەماوەری باشی هەبو، بەڵام بەهۆی ترسیان لە ئەمریکا لەلایەک و دوای ئەوەی گروپێکی گەورە بە سەرکردایەتی نیزامەدین تاش "بۆتان" و عوسمان ئۆجالان "فەرهاد" لە پکک جیابونەوە و قەندیلیان بەخۆیانەوە خەریک کرد لە لایەکەی دیکە، لە هەمووشی گرینگتر پەیوەندی قەندیل و قەڵاچواڵان زۆر خۆش نەبو، ئەو پارتە پێویستی بە پارتی هەبو و ئێزیدیەکانی بە ئەوان بەجێ هێشت. پارتی لەوکاتەوە تا هاتنی داعش لە ڕێگای سیاسەتە نەریتیەکانی تایبەت بە کەمینەکان کە بریتیە لە کڕین و بێدەنگکردن، کاریگەری ڕەهای لەسەر ئێزیدیەکانی شەنگال دانا و لە ڕێگای ئەوانەوە قورسایی خۆی لەسەر پارلمانی عێراق و شاری موسڵ کە دیواری سوننەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و پردی پەیوەندی نێوان شیعەکانی سوریا، لوبنان، عێراق و ئێرانە پێکدەنێ دروست کرد، بەڵام لە ساڵی ٢٠١٤ دا داعش لەڕەی تێکدا.

هێزەکانی پارتی دیموکراتی کوردستان لە مانگی ئابی ٢٠١٤دا

شەنگالیان چۆڵکرد و چەند گەریلایەکی هێزەکانی پاراستنی گەل HPG و یەکینەکانی پاراستنی گەل YPGی نزیک لە پارتی کرێکارانی کوردستان لە چیای شەنگال ڕوبەڕوی داعش وەستانەوە و یارمەتی ئێزیدیەکانیان دا. دوای ئەوە پارتی کرێکارانی کوردستان یارمەتی ئێزیدیەکانی دا تاکو سوپایەکی خۆیان سازبکەن و بەشێکی زۆر لە ئێزیدیەکانی ڕێکخستن، ئەوەش ناکۆکی نێوان پکک و پدک ی قوڵتر کرد.

دوای ئەوەی لە ٢٤ی مانگی ئاب ٢٠١٦ دا سوپای تورکیا هەڵمەتی قەڵغانی فوراتی ڕاگەیاند و پەلاماری شاری جەرابلوسی سوریای داو داگیری کرد، ئەنجومەنی ئاسایشی تورکیا ناسراو بە MGK لە کۆبونەوەیەکی تایبەتی خۆیدا، ستراتیژی بەرگریکردن لە تورکیای داڕشت. بەپێی ئەو ستراتژیە تورکیا لە ژێرناوی هەبونی گروپە نەیارەکانی، بۆی هەیە پەلاماری سەرجەم ئەو شوێنانە بدات کە نەیارەکانی لێ جێنشین کراون. دوای ئەوە تورکیا هەوڵێکی زۆریدا کە دەستەوەردان لە شاری موسڵ بکات، بەڵام ئێران، عێراق و ئەمریکا پشتگیریان لێ نەکرد. لەوکاتەوە تا ئێستا پارتی زۆر بە جدی و پێداگریەوە داوا لە پکک دەکات شەنگال چۆڵ بکات، بەڵام حکومەتی عێراق، سوپای عێراق و حەشدی شەعبی، هێزەکانی ئەمریکا لە عێراق و سەرجەم هێزەکانی دیکەی کوردستان کێشەیەکیان لەگەڵ هەبوونی پکک لە شەنگالدا نیە و حکومەتی عێراقیش پەیوەندیەکی خۆشی لەگەڵ ئەو هێزانەدا هەیە و پشتگیریان لێ دەکات. ئەگەرچی جیاوازیەکی ستراتیژی، فکری و سیاسی زۆریش لە نێوان پکک و ئەو هێزە هەرێمیانەدا هەبێ، لەبەر ئەوەی لە سەبەری وڵاتانی سونە گەمەناکەن، هەبوونی ئەوان لە شەنگالی نزیکی موسڵ باشترە لە پارتی دیموکراتی کوردستان.

چۆن جوگرافیای سوریا کۆسپێکە لە بەردەم بەیەکبەستنەوەی وڵاتانی عەرەبی سونە و تورکیا و لەوەشەوە دەریای سپی ناوەڕاست، http://www.sharpress.net/all-detail.aspx?Jimare=72366 جوگرافیای موسڵیش ئەگەر لە دەستی سونەکاندا بێ، ڕێگرە لە یەکیەتی نێوان شیعەکان، چونکە موسڵ تاقە پردێکە ئەشێ ئێران، عێراق، سوریا و لوبنان بەیەکەوە و پاشان بە دەریای سپی ناوەڕاستەوە ببەستێتەوە. پەلاماردانی موسڵ لەلایەن داعشەوە لە ساڵی ٢٠١٤ زیاتر پیلانێکی وڵاتانی سونی جیهان بو و ئامانجەکەی پەکخستنی پڕۆژەی بۆڕی نەوت و غازی ئێران - عێراق و سوریا بو کە دەگەیشتە لوبنان و دەریای سپی ناوەڕاست.

بەپێی ئەو زانیاریانەی بەشێکیان دزەیان کردە ناو میدیاکان،

ئەمریکییەکان و خەڵکی شەنگال لەو ماوەیەدا زۆریان هەوڵیاندا، پکک و پارتی لەسەر پرسی شەنگال و ڕۆژئاوا لەیەکتری نزیک بکەنەوە، بەڵام سەیرە لە کاتی دانوستانەکاندا نێچیرڤان بارزانی، لە لێدوانێکی نەخوازراودا، لە میانەی کۆنفرانسی زانکۆی ئەمریکا لە دهۆک گوتی: ((ئەگەر پکک شەنگال چۆڵ نەکات هێز بەکاردێنین)). مرۆڤ بە باشی لەوە ناگات ئایا ئەو لێدوانەی ناوبراو گوزارە لە بۆچونی پارتی دەکات یان بەتەنیا خۆی؟ چونکە لە دەوروبەری پارتی ئەگەر کەمیش بێ، ڕەخنە و ناڕەزایی دژی ئەو لێدوانەی نێچیروان دەبیسترێ.
ئایا مەسعود بارزانیش وەک نێچیری برازای لایەنگری بەکارهێنانی هێزە لە دژی پکک لە شەنگال کە لە کۆتاییدا نەوەک بەتەنیا شەڕی براکوژی، بەڵکو ئەگەری ئەوەی لێ ئەکەوێتەوە سوپای تورکیا بێتە ناو باشوور و عێراق لە لایەک و ملیشیاکانی حەشدی شەعبیش بێنە ناو یارییەکە.
کێشەکان هەرچیەک دەبن گرینگ نیە، کە لەسەر حەقە و کە ناحەقە بەلایەکەوە، بەڵام بە بڕوای من باشترین و ئاقڵترین ڕێگا کە ئەو دو لایەنە هەڵبژێرن ڕێککەوتنی سیاسی و چارەسەری دیبلۆماسیە.

-______________________

سەرچاوەکان:

http://www.milliyet.com.tr/stratejist-abdullah-ciftci-musul-u-hasdi-istanbul-yerelhaber-1604275/

http://bianet.org/bianet/siyaset/181277-mgk-bildirisinde-suriye-kararlari

http://www.haberturk.com/dunya/haber/1337055-necirvan-barzani-pkknin-bir-guc-olarak-sengalde-kalmamasi-ve-geri-cekilmesi-lazim